

ACC. N:R M. 10736: 1-5.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Leante Skåhle

Härad: N. Åsbo Adress: Perstorp

Socken: Perstorp, Färingtofta Berättat av: _____

Uppteckningsår: 1948 Född år 1891 Månstorp, Färingtofta

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Julgranen.

s. 1-5.

36.8.17.

Skriv endast på denna sida!

Julgranen.

(H. O. 17.)

3/ Stor knappast att julgran användes i
vare sig Färingtäfte sk. sin födelsestuga feller
i Perstorps (där jag bott sedan 1901) före
1885-90, enligt de upplysningar jag erhållit
bland äldre allmogem. I varje fall inte som
allmänt bruk. Den förste levande, klädda
julgran jag såg var hos en religiös handlar-
de i Guvarp, den s. k. "Petter-kula". Den före-
kom i samband med en söndagsstol fest och
var för de flesta en sensation. Det var år
1894. Min egen första gran erhöll jag året
därpå. Den var konstgjord och köpt neråt
malms-kund till, möjligtvis Teckomatorp.
4/ Som regel var det husfaderns gäta, eller
någon annan vuxen manlig familjemedlem

5) som valde ut granen i skogen och högg den, var efter sitt eget tycke: ej för tät och ej för glös, med rak toppspira, gärna med lummiga grenar och mörka, grova barr. Den högs en eller två dagar före julafton, togs in och kläddes själva julaftons dagen.

6) Man satte granen i ett träkar, på somliga ställen i den s.k. varppöten, som ofta var en kraftig, massiv klöss, med höl i centrum. Ibland töcktes pöten med ett lokar, någon enstaka gång såg jag massa användes

6) Granen pryddes med ljus, äpplen, pepparkakor (runda, stjärnformade, som gubbar, ~~gubb~~ gummor, grisar o. d.) flötade, en eller tvåfötigade pappersstjorngar med vätter i, pappersgirlander och senare också: glitter, bomull och flaggor.

7) Någon hade stor, glitrande stjärna i toppen,

andra åter: svenska flaggan, senare blev ¹⁾
det julänglar, glänsande glasspior m. m.

8) De första ljusköttarna voro ganska pri-
mitiva, en stötsrådspiral var ^{en} enda dragits
ut till en viss spets, viken stackes ner ge-
nom grangreuen.

9) Till en början köptes nog ringa andra pry-
nader än ljus, köttare och möjligen något att
placera i toppen, sedan blev det gliter, flaggar
konfekt m. m.

10) Där som fanns barn i familjen och sär-
skilt där den pietistiska andan ej var allt-
för utpräglat, blev det nog lite dans kring
grauen. De vuxna daltogo sällan däri.

11) Var med p^o v. k. julgransplundring år 1899.
hos Jacob Johansson i Öretorp, Färingtäfte-
ska. D. v. s. v. plockade av hela klädsetet och
lade i en löda. Det ätbara - konfekt, äppel o. d.

- delades naggrannt upp mellan husets barn,
men även jag, ende utomstående deltagare,
fick min andel.

12/ Gransen stod i regel inne till första sönda-
gen efter "Kant". Den komnade sedan ute på
vedkastan

13/ Den konstgjorda julgran jag fick 1895, var
en bordsgran, kanske 60 cm hög, med flätad
- eller rättare vrad - stältrödstomme utgörande
fot, stam och det nästan horisontellt stående
grenverket. Denna stomme var vrad med
bruna och mörkt gröna allgarustredar. 7 grenar
na satt fasta ljushållare och varje gren var i
spetsen prydd med en brokig fjädervippa. 7
varje vippa fanns en gul, en grön, en blå,
en röd och en violett fjäder, samtliga i
klara lysande färger. Vit minnas att det
fanns en vit fjäder med också, dock ej säker

men de andra kan jag tydligt se lysa för
mig än i dag. I toppen var en större vippa,
i samma färg, men ^{med} något större, yvigare fjädral.
På grund av eldfevan fick jag ojämvärdta vira
granna gran mer än den julen, sedan blev det
en naturlig bordgran till en början, och den
första golvstående julgranen först 1901.
I julenar vid dörrarna, så långa, jämna
och välutvuxna som möjligt är en betydligt
äldre julsed, ha förekommit i såväl
Perstorps som Färingtofta m. fl. socknar
sedan så långt tillbaka någon minns.
Dessa placerades vid såväl huvudingång,
som övriga, i det flera funnos och man
såg sällan några stuga, har föttig och fjell-
färdig som helst, vars ingång ej pryddes
av julenar.